

Šance – Valy

spoločné dedičstvo

Mapa sliezsko – uhorskej hranice okolo roku 1750, v popredí vyobrazenie Těšína, Friedrich Bernard Werner

Jablunkovské šance, systém opevnení na území troch štátov

Jablunkovský priesmyk sa nachádza na rozhraní Moravskosliezskycha Slovenských Beskyd v severozápadnom oblúku Karpát v nadmorskej výške 551–605 m n.m. a predstavuje významné miesto prechodu tohto horského pásma. Už od praveku tadiaľto prechádzala obchodná cesta, ktorá bola v stredoveku – pre prevažujúci obchod s meďou – nazývaná medenou cestou. S utváraním zemských a štátnych útvarov, postupujúcou kolonizáciou vyšších polôh a predovšetkým s nebezpečenstvom vojnového ohrozenia Sliezska nadobýdal dôležitosť vojenský a strategický význam priesmyku.

— Výstavba opevnenia, ktoré malo poskytnúť ochranu južnej hranice Sliezska s Horným Uhorskom a Poľskom, tu prebiehala od 16. storočia. Hlavným impulzom k vybudovaniu opevnenia priesmyku bola rastúca turecká expanzia a uhorské stavovské povstania. Dôležitú úlohu zohralo

opevnenie taktiež v dobe tridsaťročnej vojny a behom 18. storočia, kedy hlavnú hrozbu pre Jablunkovský priesmyk zohralo pruské nebezpečenstvo.

Těšínske kniežatstvo

vzniklo vyčlenením z opolského kniežatstva v roku 1290. V držbe těšínskych Piastovcov zostalo až do roku 1653. Po smrti poslednej těšínskej kniežky Alžbety Lukrécie prešlo do držby habsburského rodu ako českých kráľov

Erb rodiny Sułkowcov,

majiteľov Budatínskeho panstva. Sułkowci viedli dlhoročné spory s majiteľmi panstva Strečno o hranice na Kysuciach a práve z ich iniciatívy vznikli mnohé kysucké obce. Boli tiež hlavnými aktérmi sporov s Těšínskym kniežatstvom

Erb Františka Vešelínho

(1606–1667), jedného z najvýznamnejších krajinských hodnostárov svojej doby, ktorému patrilo aj obrovské územie v povodí hornej Kysuce a dnešnej Čierňanky

Partneri projektu s finančnou spoluúčasťou

Čadca

Čierne

Skalitz

Svrčinovec

KYSUCE

RRA Kysuce

Partneri projektu bez finančnej spoluúčasti

Bukovec

Mosty u Jablunkova

Hřava

Istebná

ARR s.a.
Bielsko-Biala

Tlačové
konzorcium
Kysuce

Archeologický
ústav SAV, Nitra

Kysucké
muzeum
Čadca

Muzeum Těšínska,
Český Těšín

Použité materiály

Österreichisches Staatsarchiv – Kriegsarchiv, Wien;
Muzeum Śląska Cieszyńskiego, Cieszyn;
Slezské zemské muzeum v Opavě; Zemský archiv v Opavě; Vojenský ústřední archiv v Praze;
Archiwum Państwowe w Katowicach, odd. w Cieszynie;
Muzeum Těšínska, Český Těšín

Obrázky použité podle publikací:

Duffy, Ch.: Kámen a oheň. Brno 1998, Bogdanowski, J.: Architektura obronna w krajoznictwie Polski. Warszawa – Kraków 1996, Vojenské dějiny Československa, II. díl. Praha 1986, Klučina, P.: Tricetiletá válka. Praha, Litomyšl 2004, Kupka, V., Čtverák, V. Durdík, T., Lutovský, M., Stehlík, E.: Pevnosti a opevnění v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Praha 2002, Kováč, D. a kol: Kronika Slovenska 1., Bratislava 1998

Scenár

Martin Krůl, Andrea Paráčová

Texty

Martin Krůl, Pavlína Nováková

Preklad

Andrea Paráčová, Peter Bronček

Fotografie

Muzeum Těšínska, Jana Gryc

Zameranie a 3D modely

Martin Bartík, Peter Bednár,
Zuzana Poláková, Marek Vojteček

Grafická úprava

Linda Marček © Ateliér Choma Žilina 2008

Realizácia

Profirta plus, Peter Baláz, Čadca

Projekt Šance – Valy,
spoločné dedičstvo
je spolufinancovaný
z prostriedkov
Medzinárodného
Visegrádského fondu,
číslo projektu 12730

Visegrad Fund